

Det Maritime Nordjylland 2015

beskæftigelse, produktion, afledt aktivitet, vækst, arbejdssteder, skibsfart på havnene

REGION NORDJYLLAND

I gode hænder hos
REGIONAL UDVIKLING

Indhold

Analysens hovedpointer	4
Hvorfor denne analyse?	5
Et vigtigt strategisk fokusområde	5
Hvad er nyt siden Det Blå Nordjylland 2014	6
Hvad er det Maritime Nordjylland	6
Metoden. Kort fortalt	6
Hvor ligger de nordjyske maritime virksomheder	7
Hanstholm	8
Hirtshals	8
Frederikshavn	9
Skagen	9
Aalborg	10
Nordjyske virksomheder i maritime netværk	11
Skibsfarten på havnene	11
Karakteristik af de nordjyske maritime virksomheder (regnskabsstatistik)	14
Antal maritime arbejdssteder	14
Størrelsen på de maritime virksomheder når det måles på antallet af ansatte	16
Maritime firmaers alder	17
Iværksættere der har overlevet to år i krisetid	18
Højvækstvirksomheder	18
Beskæftigelsen i regionerne og de nordjyske kommuner	20
Udviklingen i beskæftigelsen	21
Produktion og værditilvækst	23
Direkte produktion og værdiskabelse i Nordjylland	23
Maritimt udstyr fylder mere i dag	24
Indirekte maritim produktion og værdiskabelse hos underleverandører	24
Bilag Metode	26
Bilag Brancheafgrænsningen af de maritime erhverv	27

Analysens hovedpointer

- De maritime erhverv i Nordjylland beskæftiger 13.000 personer. Hertil skal lægges godt 2.000 personer, der pendler ud af Nordjylland til maritime arbejdspladser
- Flest er beskæftiget inden for maritimt udstyr og service, færrest i olie & gas.
- Sammenlignet med de andre regioner, har Nordjylland haft en forholdsvis pæn udvikling siden 2010 når det måles på antallet af beskæftigede i branchen.
- Den nordjyske branche har været under omstilling fra skibsbygning til Udstyr og service, der i dag udgør hovedparten af de maritime erhverv.
- Trods lavkonjunktur er der kommet flere, reelt aktive og levedygtige maritime virksomheder til, næsten alle inden for maritimt udstyr og service. Nordjylland er helt i front på dette punkt.
- Nordjylland og Syddanmark har relativt set flere maritime iværksættere, der overlever.
- I Nordjylland og Syddanmark er der flest vækstvirksomheder inden for maritimt udstyr og service, mens det i Hovedstaden og Sjælland er transport og logistik. Midtjylland har lige mange i hver.
- De store havne i Nordjylland er et vigtigt infrastruktur-knudepunkt og har haft en stigende betydning nationalt de senere år.
- Siden 2000 er den samlede godsomsætning i Aalborg-, Aalborg Portland-, Frederikshavn- og Hirtshals Havne vokset 22 pct., mens den er faldet 5 pct. for alle Danmarks største havne.
- Aalborg Havn har siden 2010 udlosset og indladet mindre foderstoffer og landbrugsprodukter, samt sten, sand og grus. Til gengæld er der sket en stigning i containergods.
- Nordjyske havne står for en stor del af gods til og fra USA, Island, Italien, Færøerne, Norge og Sverige, samt hele Grønland.
- Nordjylland har haft en meget positiv udvikling i anløb af last- og passagerskibe, modsat de andre regioner, der alle har haft tilbagegang.
- Mange virksomheder organiserer sig i maritime netværk, bl.a. etableret bl.a. omkring de fem nordjyske havnemiljøer, men er også orienterede mod netværk i andre dele af landet.

Hvorfor denne analyse?

De erhverv, der udgør det Det Blå Nordjylland, er vigtige både for Nordjylland og for Det Blå Danmark, både når det opgøres på produktion, værditilvækst og på beskæftigelse. Meget tyder på, at de bliver vigtigere i fremtiden.

Set i historisk perspektiv har de maritime erhverv været i en omstillingsproces fra fiskeri og nybygning af store skibe over til udstyrsproduktion, servicering, reparationsværfter og demontering. Der er opstået nye virksomheder i forbindelse med lukning af gamle værfter, som fx i Aalborg og Frederikshavn, og ofte er de nye maritime virksomheder bedre forretninger for landet.

Hovedformålet med denne analyse er at give et billede af de maritime erhverv i nordjyske kommuner, egne og resten af landet. Det skal bl.a. bruges som vidensinput til udvælgelse af det maritime område til Team Vækst Danmark.

MARCOD har bidraget med input til analysen.

Et vigtigt strategisk fokusområde

Region Nordjylland har netop vedtaget en strategi for vækst og udvikling i Regionen. Som led i strategiprocesen er der blevet identificeret aktiviteter, hvor Nordjylland har særlige evner, bl.a. inden for grønne løsninger til skibsfart, reparationsværft, transport og logistik. Også de maritime specialiseringer på Aalborg Universitet har været med til at afsløre mulig forskning, udvikling og innovation, hvor Nordjylland kan vokse på sine aktiver. Alt i alt bygger evnerne på mangeårige styrkepositioner, teknologisk forspring, en stærk maritim uddannelsessektor, samt stedbundne fordele i kraft af Nordjyllands havne.

Vækstforum Nordjylland arbejder derfor for at de maritime evner vokser sig så store, at de er med til at definere Regionens fremtid. Dette fokus drager fordel af den erhvervsmæssige maritime styrkeposition som Danmark har internationalt¹ og som den forrige og nuværende Regering har udvalgt til at være et særligt fokusområde. Fokusset er nedfældet i den Regionale Vækst- og Udviklingsstrategi 2015-18.

Konkret har Vækstforum en aftale med Regeringen dels om en indsats for at udvikle produktionserhverv, herunder de maritime erhverv via programmet Team vækst Danmark og dels om en indsats for Det Blå Danmark og vækstmulighederne i Arktis ved at videreføre det nationale maritime brancheudviklingscenter MARCOD.

Team vækst Danmark er et tværregionalt program, der med målrettede indsatser og større kritisk masse, skal skabe flere vækstvirksomheder der kan øge beskæftigelse og produktion i Danmark. Initiativet indgår derfor også i de regionale vækstparterskaber mellem Regeringen og de regionale vækstfora. Det nordjyske indspil til Team Vækst Danmark bliver formentlig sparrings- og acceleratorforløb inden for maritime udstyrs- og serviceløsninger til grøn skibsfart og offshore. Det er et område hvor Nordjylland har en innovativ specialisering, men hvor styrkepositioner også går på tværs af regioner, men også til udlandet.

I analysen berøres den vigtige rolle Nordjylland spiller i Danmark og udlandet som porten til Grønland og Arktis. Nordjylland er derfor også et oplagt sted at placere kompetencer, der kan være med til at forløse potentialerne i virksomheder og iværksættere fra ind- og udland, der har vilje til at udvikle deres forretninger.

¹ Vækstplan for Det Blå Danmark

Hvad er nyt siden Det Blå Nordjylland 2014

Det Maritime Nordjylland 2015 er først og fremmest en opdatering af det statistiske materiale, der indgik i Det Blå Nordjylland som NIRAS udarbejdede i februar 2014. Hovedfokus denne gang vil være på perioden 2010 til 2013, baseret på en nyere afgrænsning af Det Blå Danmark som Søfartsstyrelsen anvender og på registerbaseret beskæftigelsesstatistik frem for nationalregnskabsbeskæftigelsen som sidst. Analysen er derfor sammenlignelig med den nationale analyse som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd udarbejder for Søfartsstyrelsen.

Til forskel fra Søfartsstyrelsen rapport er fokus i denne analyse på erhvervsliv frem for borgere. Det betyder at der i denne rapport ses på det antal som de nordjyske maritime virksomheder beskæftiger uanset om de beskæftigede bor i Nordjylland eller ej. I modsætninger hertil ses der i Søfartsstyrelsens rapport på, hvor mange beskæftigede med bopæl i Nordjylland, der arbejder i maritime virksomheder uanset om det er nordjyske virksomheder eller ej. Det betyder også, at når de to rapporter sammenholdes fås et billede af hvor mange nordjyder der er på fx boreplatform og til søs.

Derudover er der i denne analyse tilføjet et afsnit der beskriver de maritime erhverv på baggrund af regnskabsmæssige oplysninger. Det drejer sig bl.a. om iværksættere, højvækstvirksomheder, virksomhedernes alder og størrelse. De nyeste tal i dette datamateriale er 2012.

Og endelig har vi denne gang mere fokus på de nordjyske egne og kommuner.

De forskellige datakilder bør derfor give et fyldigere billede af de maritime erhverv i Nordjylland og i de andre regioner end forrige statistiske analyse, om end det er på et generelt niveau.

Hvad er det Maritime Nordjylland

Det Blå Danmark er en betegnelse for maritime erhverv der består af virksomheder, som beskæftiger sig direkte eller indirekte med skibsfart eller anden virksomhed til søs, samt virksomheder som er relateret til produktion, brug samt service af skibe og skibsfart. Det drejer sig fx om rederidrift, shippingfirmaer, skibsmæglere, havne, logistikvirksomheder, værfter samt industri- og servicevirksomheder, som leverer udstyr, komponenter og service og offshorevirksomheder, samt maritime myndigheder, interesseorganisationer og maritime uddannelses- og forskningsinstitutioner. I analysen ses bort fra den sidste gruppe af offentlige aktører, men der ses til gengæld på fiskeri og flere udstyrsvirksomheder til offshore, som i Nordjylland hovedsageligt er maritime. Afgrænsningen er operationaliseret med branchekoder.

Metoden. Kort fortalt

Det er svært at indfange betydningen af den maritime klynge, fordi der endnu ikke nogen officiel statistik der beskriver klyngen på tilfredsstillende vis. Det tætteste på konsensus om den statistiske afgrænsning, er den definition, som bruges i Vækstplanen for Det Blå Danmark. Afgrænsningen er senere blevet opdateret af Søfartsstyrelsen, og det er denne definition vi læner os op ad. Den består af maritimt udstyr, olie & gas, hjælpevirksomhed (transport og logistik), skibsbygning og skibsfart. Derudover belyses fiskeri og en yderligere kategori af udstyr. Af bilaget fremgår det hvilke brancher der indgår.

En svaghed ved denne afgrænsning er, at den ikke giver det fulde billede af Det Maritime Nordjylland. Dels inkluderes nogle ikke-maritime virksomheder i de ovennævnte kernebrancher, mens der omvendt er maritime virksomheder, der ikke kommer med i definitionen, fordi de er kategoriserede i andre brancher end i de blå kernebrancher. Dette gælder nok især for nordjyske maritime udstyrs- og serviceerhverv.

Derfor anvender vi Danmark Statistiks opgørelse over, hvordan varer og tjenester har flydt mellem udbydere og efterspørgere, til at beregne de afledte aktiviteter som de maritime erhverv skaber hos underleverandører.

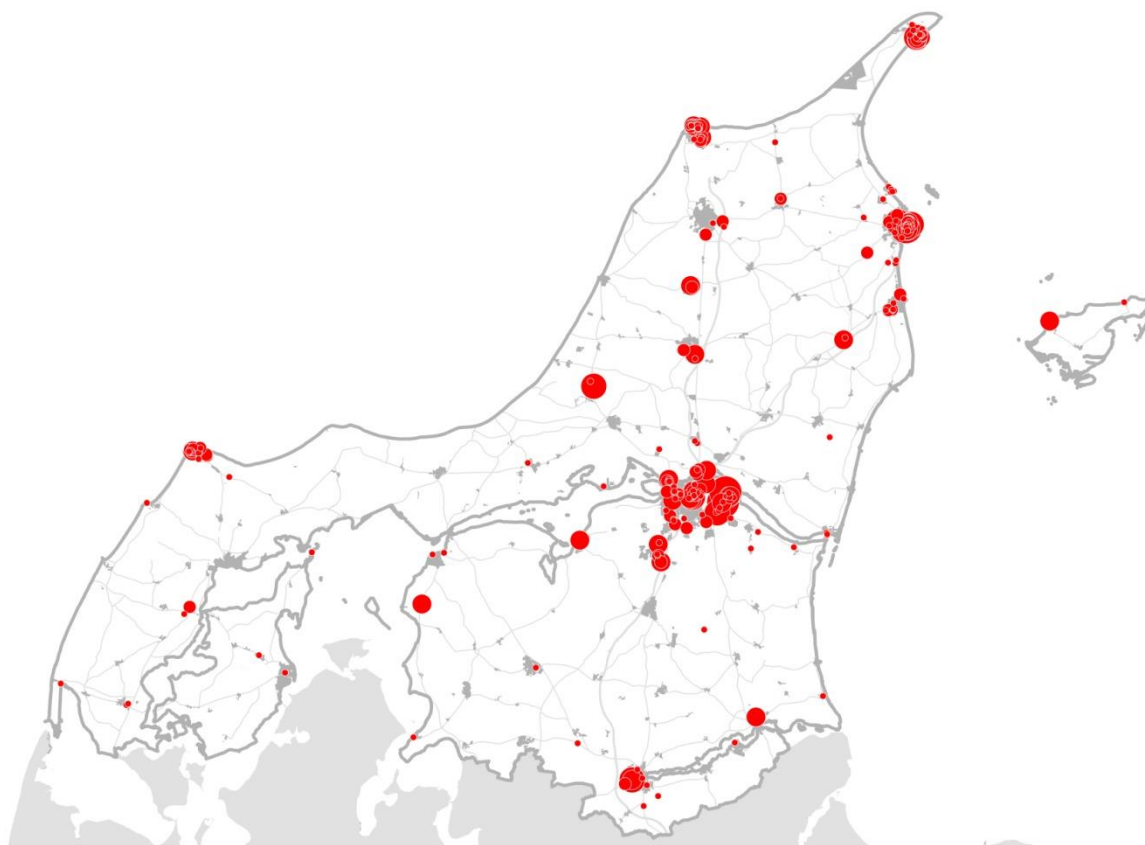
Ovenstående oplysninger bruges i afsnittet om Beskæftigelse, produktion og værditilvækst, ligesom al regnskabsstatistik også er afgrænset på disse brancher. Modsat hertil tager kortene over de maritime virksomheder udgangspunkt i virksomheder der er identificeret som maritime fra netværk o.a.

Til forskel fra "Det Blå Nordjylland, 2014" har vi denne gang nedskaleret de seks kernebrancher i nationalregnskabet, så der undgås at tages for meget ikke-maritim aktivitet med. Det er gjort ved at bruge den mest detaljerede brancheopgørelse af RAS-beskæftigelsen på 6-cifret niveau, dvs. 738 DB07 brancher, til at udskille hvor stor en andel af de bredere nationalregnskabsbrancher, der er maritime.

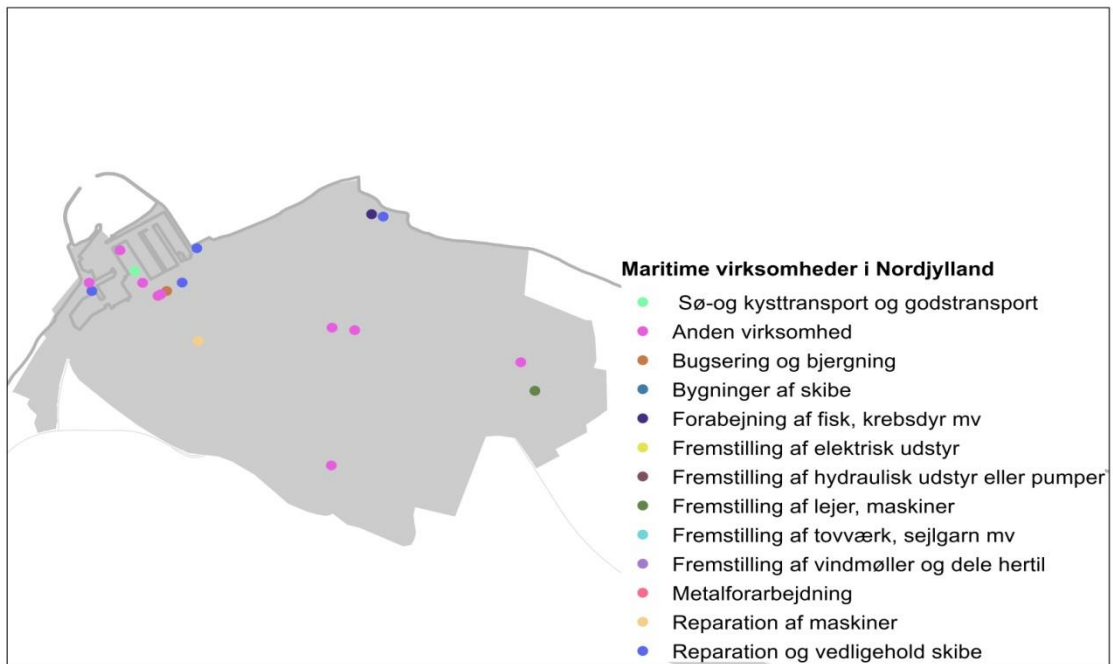
Ras-beskæftigelsen for 2013 er endelig, mens produktionstallene fra nationalregnskabet er foreløbige for 2013 og ofte revideres betydeligt efterfølgende.

Hvor ligger de nordjyske maritime virksomheder

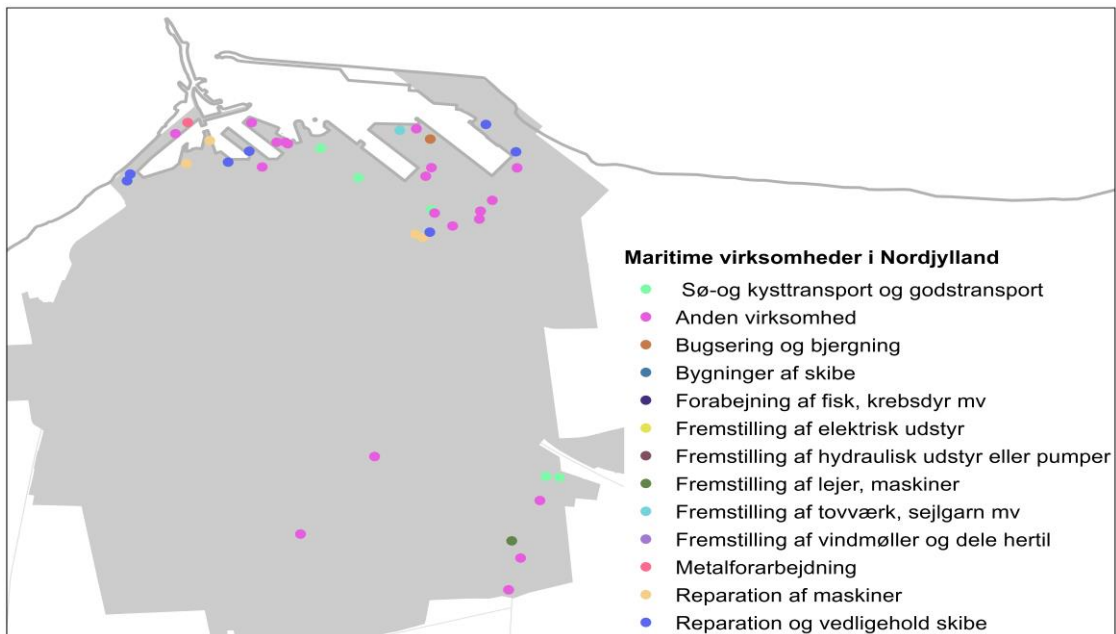
Kortene på de efterfølgende sider viser de maritime virksomheder identificeret bl.a. gennem maritime netværk. De er ikke nødvendigvis de samme virksomheder som indgår i den senere statistiske definition, der er afgrænset på brancher. Men der er store overlap.

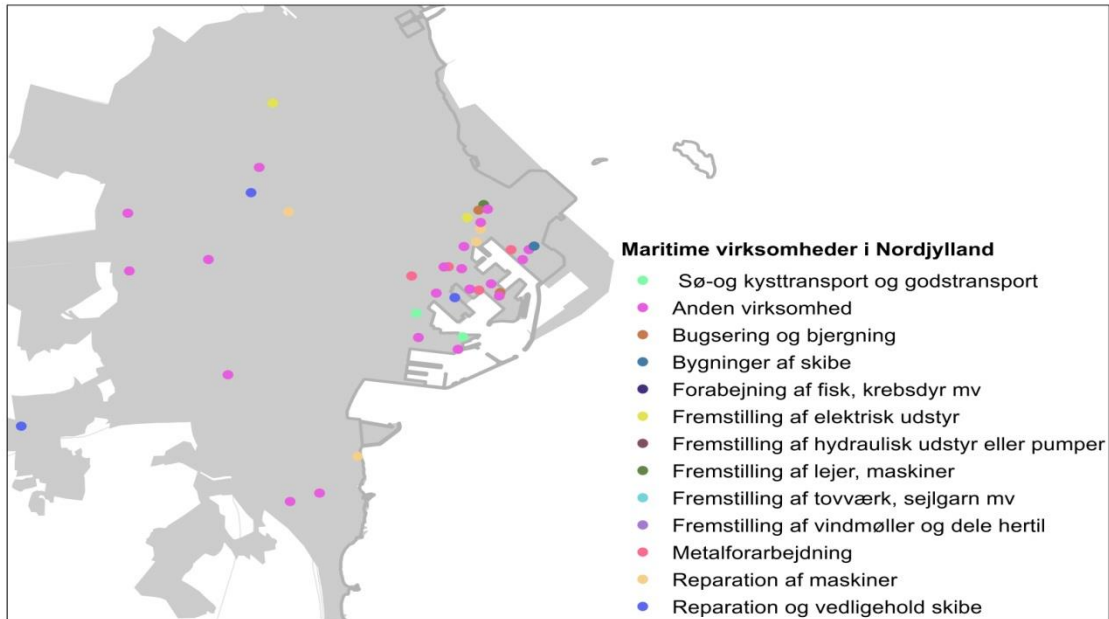
Hanstholm

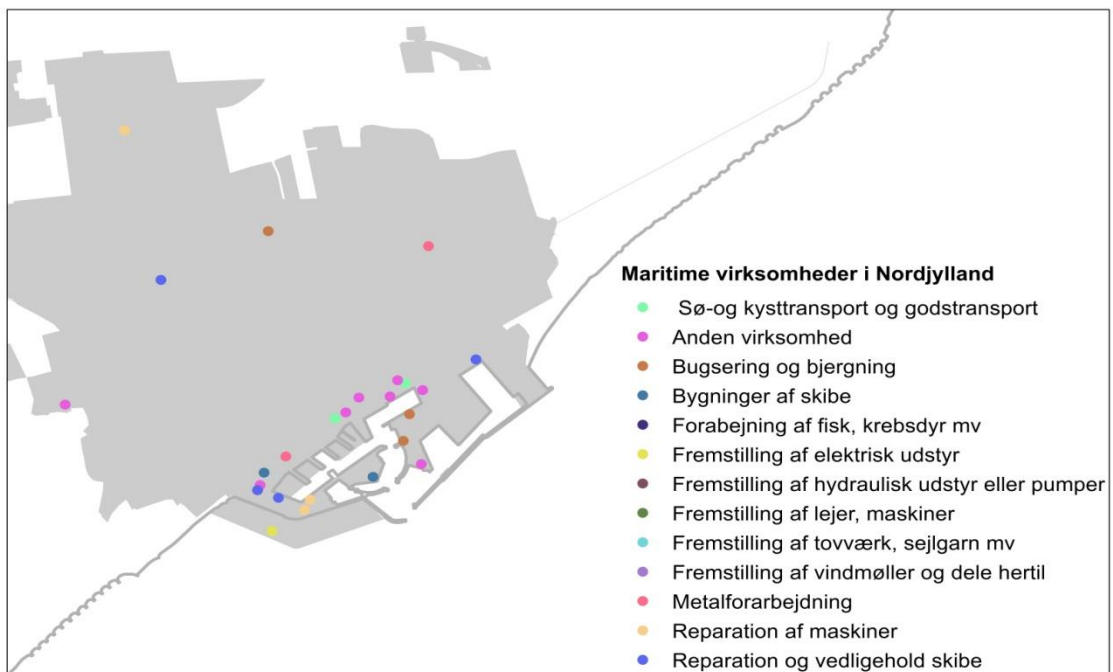
Hirtshals

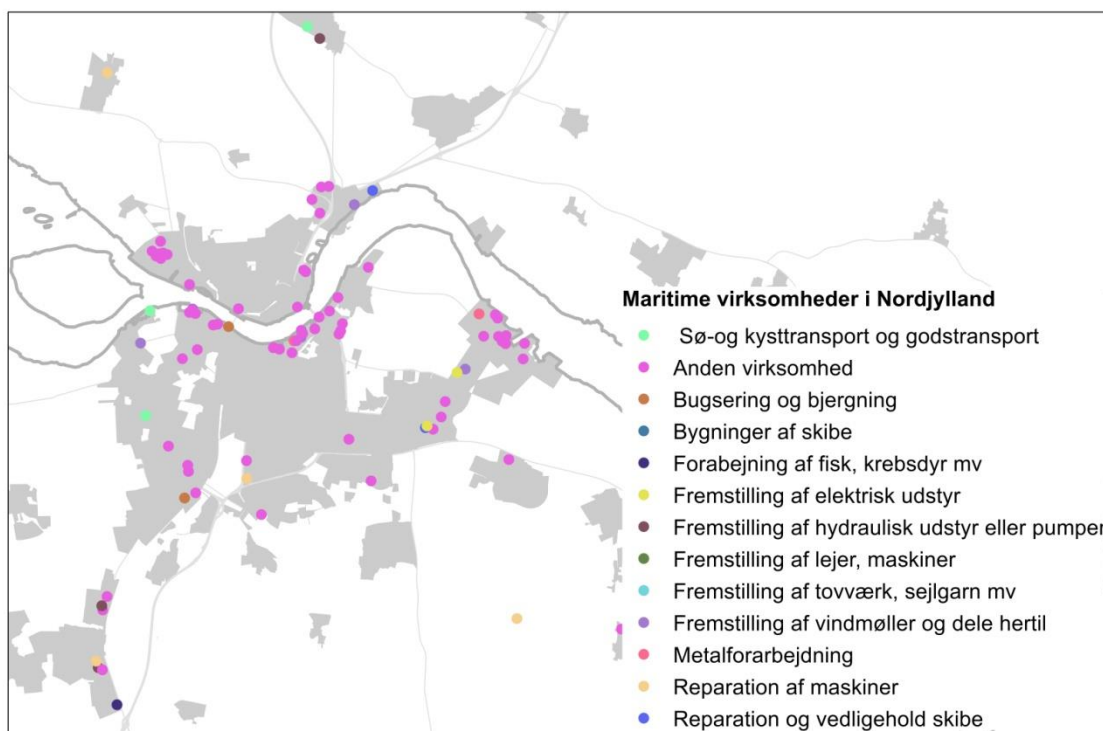
Frederikshavn

Skagen

Aalborg

Oversigtskortene viser at de maritime virksomheder centrerer omkring havnene og at de opererer inden for en bred vifte af brancher. Neden for ses en liste, samt antal ansatte på nogle af de mest markante virksomheder:

Vigtige maritime arbejdspladser i Nordjylland (udvalgte) i 2013

Ansatte	Udvalgte maritime virksomheder	Primære branchebetegnelse
502	Alfa Laval Aalborg A/S	Produktion og servicering af kedler
460	Man Diesel & Turbo, samt Servicecenter Danmark	Motorer og udvikling og service heraf
461	Bladt Industries A/S	Metalkonstruktioner
169	Hydra Tech A/S	Hydraulisk udstyr
300	Karstensens Skibsværft A/S, herunder Danish Yards	Bygning af skibe og flydende materiel
216	Orskov Yard A/S	Reparation og vedligeholdelse af skibe
240	DESMI pumping technology A/S, samt DESMI Danmark	Pumper. Produktion og service
200	Scanel International A/S	EI-installation
150	Norisol A/S, Fredrikshavn og Aalborg	isolering- og installationsvirksomhed
150	Skagen Sandblæseri & Skibs-Service ApS	Overfladebehandling af metal
182	Wärtsilä Danmark A/S og Wärtsilä Svanebjerg A/S	Pumper, samt Reparation af skibe
108	Vestergaard Marine Service A/S	Reparation og servicering af motorer på skibe
55	Rolls-Royce Marine A/S	Agenturhandel og servicering af teknisk udstyr
52	Mammoet Wind A/S	Udlejning af entreprenørmateriel
40	Nordelektro A/S	EI-installation

Nordjyske virksomheder i maritime netværk

Mange virksomheder indgår i formaliserede maritime netværk, bl.a. etableret bl.a. omkring de fem nordjyske havnemiljøer, samt undernetværk omkring mere specifikke områder, jf. tabellen.

Især blandt offshore vind, logistik og maritim service, har nordjyske virksomheder organiseret sig. Det er virksomheder med branchebetegnelser inden for fremstilling og reparation, men også brancher som computer-programmering og demontering af udtjente skibe mv.

Men de nordjyske virksomheder er også orienterede mod andre dele af landet. I både den landsdækkende brancheforening for maritim industri, Danske

Maritime, og i Danish Marine and Offshore Group udgør nordjyske arbejdssteder en tredjedel af medlemmerne.

Nordjyske virksomheder i maritime netværk 2014/15

	Formaliserede netværk	Antal virksomheder
Maritimt udstyr og service, herunder offshore	Offshore Base Scandinavia	34
	Offshoreenergy.dk	8
	Danish Marine & Offshore Group (Offshore Denmark)	32
	Organisationen vindmølleindustrien	6
	HubNorth	102
	Olie Gas Danmark	11
	Maritime Network Frederikshavn	50
	Hanstholm Service Netværk	19
	Service Team Skagen	41
	Hirtshals Servicegroup	45
Logistik	Danske Maritime	18
	Smartlog	106
Arktis	Arctic business network	34
I alt		506

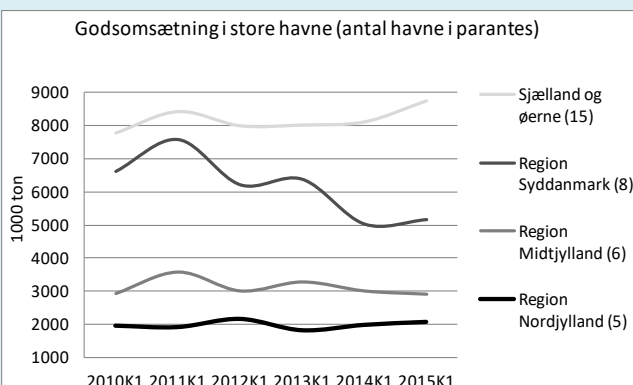
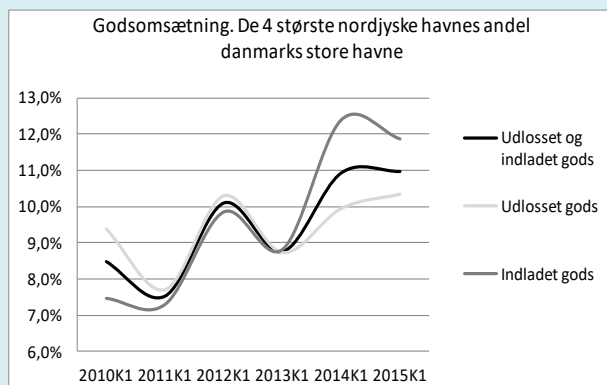
Note: Kortlægningen er fra 2014 med opdatering af Offshore Base Scandinavia. Den samme virksomhed kan godt være i flere netværk. Kilde: Region Nordjylland

Skibsfarten på havnene

De store havne i Nordjylland er et vigtigt infrastruktur-knudepunkt og har haft en stigende betydning nationalt de senere år.

Siden 2000 er den samlede godsomsætning i Aalborg Havn, Aalborg Portland havn, Frederikshavn Havn og Hirtshals Havn vokset med 22 pct., mens den omvendt er faldet 5 pct. for alle Danmarks største havne. At de fire største Nordjyske Havne har stigende godstransport, fremgår også af nedenstående figurer, der viser at der de seneste år har været en positiv tendens i både ud- og indskibningen af gods:

Store nordjyske havne har en større andel af landets godsomsætning

Statistikken dækker de største danske havne. (TV) I Nordjylland er det Aalborg Havn, Aalborg Portland havn, Frederikshavn Havn, Hirtshals Havn. Nordjyllandsværket Havn er ikke taget med fordi der ikke er tal herfor i første kvartal 2013 og 2014. For Frederikshavn dækker statistikken alene godstransport med færge. (TH) Her indgår Nordjyllands værket også.
Kilde: Region Nordjylland og Danmarks statistik SKIB72

I figuren til højre ses udviklingen af godsomsætningen i store havne i forskellige dele af Danmark. I statistikken indgår 15 af Sjælland og øernes havne, 8 af Region Syddanmarks, 6 af Region Midtjyllands og 5 af Nordjyllands største havne.

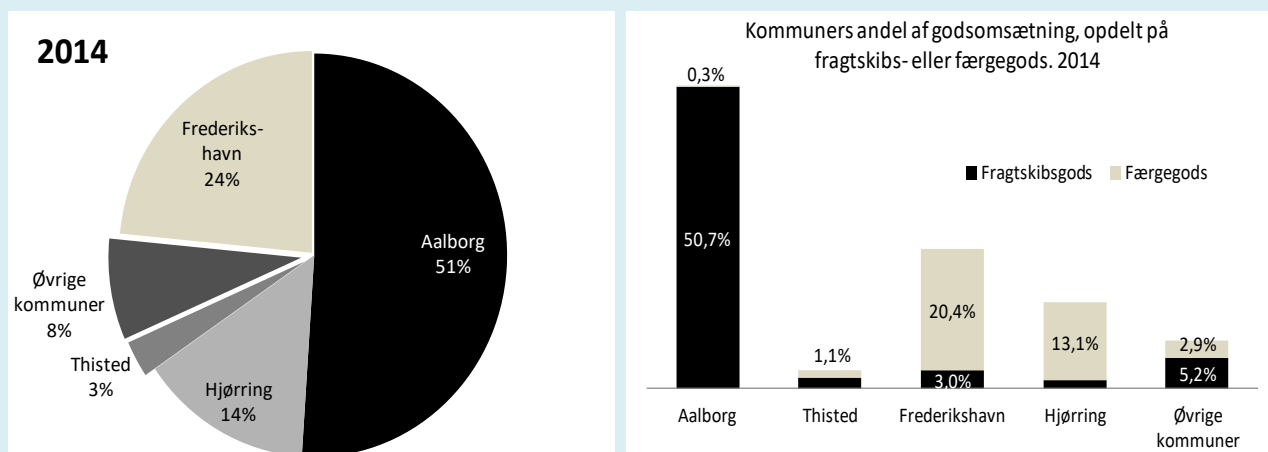
Udviklingen kan dække over interne rokeringer i regionerne. Fx opvejes et fald i godsomsætningen i flere af Region Syddanmarks store havne til dels af fremgang i Esbjerg Havn.

Ovenstående statistik for de største havne er den mest aktuelle statistik med tal for første kvartal 2015. Vil man se på godsomsætningen i samtlige danske havne, er de nyeste tal i stedet fra 2014.

Det samlede resultat for alle 23 nordjyske havne, store som små, er en stigning i den samlede mængde godsomsætning siden 2010. Det gælder især mængden af færgegods, der er vokset 13 pct., mens fragtskibsgods er vokset 4 pct. Færgegods fylder i dag godt en tredjedel af godsomsætningen.

De største stigninger er sket på Aalborg Portland Havn, der bl.a. har øget den samlede fragtgodsomsætning med 40 pct. fra 2010 til 2014, mens Hirtshals Havn har øget både gods på fragtskibe og færger markant.

Kommunernes andel af nordjysk godsomsætning, 2014

Note: Godsmængde i alt, dvs. både fragtskibs- og færgegods. Alle havne indgår i denne statistik, dvs. 23 nordjyske havne.
Kilde: Region Nordjylland og Danmarks statistik SKIB421

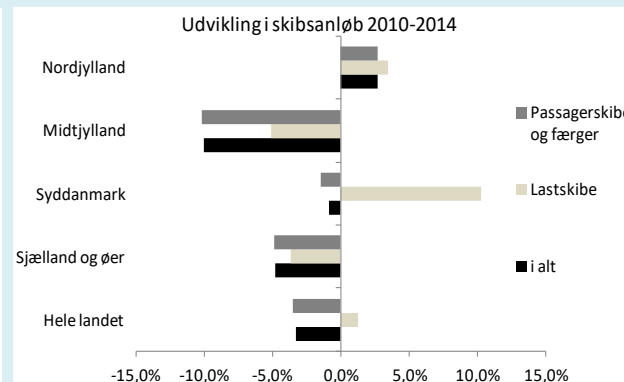
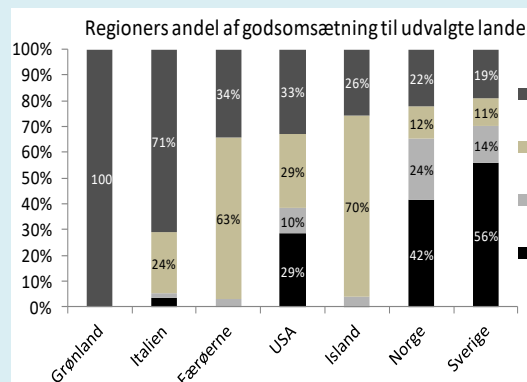
Det største mængdemæssige fald i godsomsætningen er sket i Aalborg og Skagen Havne, begge som følge af mindre fragtgods.

Der kan derfor ikke siges noget entydigt omkring hvorvidt aktiviteterne centrerer omkring de største havne eller bestemte kommuner.

For enkelte af havnene er det muligt med officiel statistik at se på hvilke typer gods havnene er specialiserede i. Aalborg Havn, der jo har haft faldende aktivitet målt i mængder, har siden 2010 udlossen og indladet mindre foderstoffer og landbrugsprodukter, samt sten, sand og grus. Til gengæld er der sket en stigning i containergods. Containergods udgør dog stadigvæk knap 10 pct. af hele landet godsomsætning. Aalborg Portland har indladet mere kalk, cement og gips-gods, og står i 2014 for stort set al Danmarks udskibning heraf, både til indland og udland.

Internationalt står Nordjyske havne for en stor del af gods til og fra USA, Island, Norge og Sverige. Det fremgår af nedenstående figur til venstre der viser regionernes andel af godsomsætningen i 2014 med de lande, hvor Nordjylland i 2014 betyder mest på landsplan. Den store andel af godsomsætningen med Italien skyldes at Aalborg Portland Havn lossere størstedelen af gods fra Italien.

Internationalisering og mere trafik

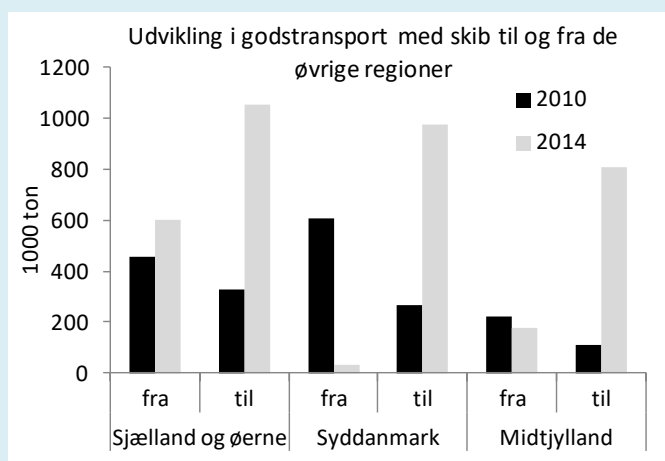

Note: (TV) Statistikken dækker større havne. 2014. Godsmængde i alt, dvs. både fragtskibs- og færgegods. (TH) Skibsanløb på alle havne
 Kilde: Region Nordjylland og Danmarks statistik SKIB44

De Nordjyske trafikhavnes udenrigsgodsomsætning har ligget stabilt de senere år bortset fra 2014, hvor der ses et betydeligt fald. Tilbagegangen er dog stadig mindre end på landsplan, så Nordjyllands andel af Danmarks internationale godsomsætning har samlet set ligget stabil over flere år. Men der er sket ændringer i, hvilke lande skibsfarten går til og fra. Fx har Aalborg Portland har modtaget stigende mængder gods fra Italien. Også for godsmængder til og fra Island, Færøerne, USA og Nordafrika står Nordjylland for en større andel af Danmarks fragt siden 2010. Omvendt er det gået tilbage med udvekslingen til Grækenland og Rusland.

I figuren til ovenfor til højre ses udviklingen i hvor mange skibe der anløber trafikhavnene. Som det fremgår, har der været en positiv udvikling i trafikken til Nordjylland. Det gælder både passagerer fra ind- og udland, samt indenlandsk godsomsætning, mens godsomsætningen fra udlandet, som nævnt havde et ekstraordinær dyk i 2014.

Nordjylland læsser mere og mere gods med skibstransport til det øvrige Danmark

De sorte og grå søjler viser hvor meget Nordjylland losses fra og laster til de andre regioner i hhv. 2010 og 2014.

Kilde: Region Nordjylland og Danmarks statistik, SKIB481.

Siden 2010 har Nordjylland pålæst mere og mere gods til de øvrige områder af Danmark, jf. figur. Udviklingen ser i en vis grad ud til at være en tilbagevenden til før-krise niveau, når der set bort fra en ekstraordinær godspålæsning i 2014. Omvendt er der en klar nedadgående tendens helt tilbage fra 2007, som er de ældst offentliggjorte tal, i hvor meget Nordjylland aflæsser fra Danmark. Det ser derfor ud til at Nordjylland er et vigtigere og vigtigere nationalt infrastrukturpunkt i skibstransport, og at en del af udenrigsgodsomsætningen, som beskrevet ovenfor, nu går gennem andre regioner først.

Karakteristik af de nordjyske maritime virksomheder (regnskabsstatistik)

Oplysningerne til denne del af analysen er hentet fra Region Nordjyllands adgang til Regnskabsstatistikken via forskerordningen i Danmarks Statistik. Regnskabsoplysningerne er hentet ud på brancher, der defineres som maritime, jf. bilag.

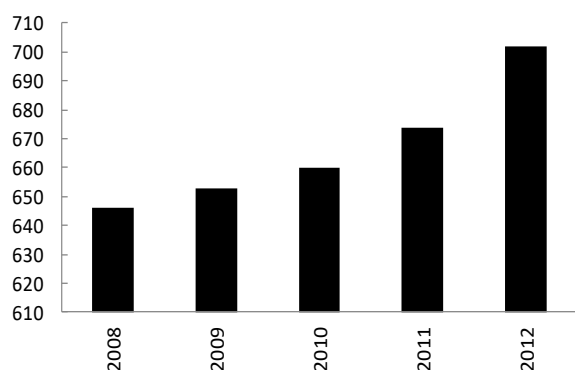
Antal maritime arbejdssteder

I det følgende ses på antallet af reelt aktive firmaer og filialer beliggende i regionerne².

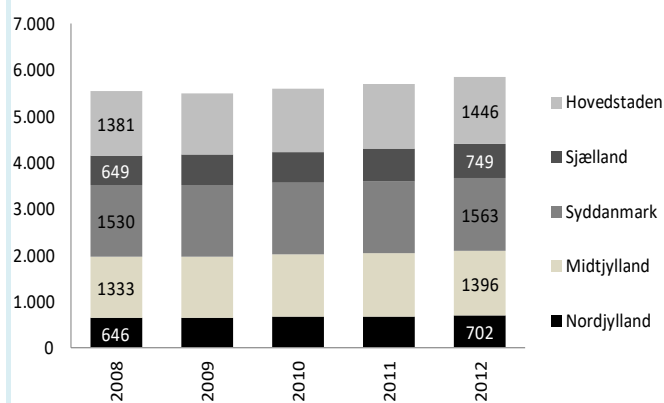
Trods lavkonjunktur er der kommet flere, reelt aktive maritime virksomheder til i alle regioner, jf. figuren nedenfor. I Nordjylland drejer det sig om 56 flere levedygtige virksomheder fra 2008 til 2012.

Positiv udvikling i antallet af maritime virksomheder trods krisetid

Udvikling i antal maritime arbejdssteder.
Nordjylland

Antal maritime virksomheder i regionerne

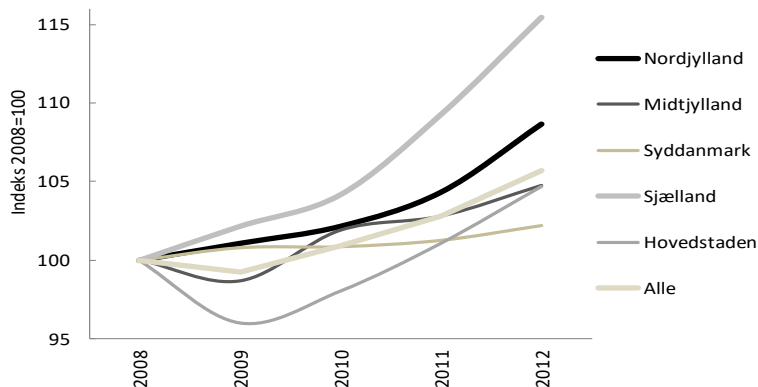

Note: Omfatter både hovedsæder og filialer/produktionsenheder, men kun reelt aktive virksomheder. Metoden, der er baseret på en afgrænsning af brancher, rammer formentligt mest skævt i Midtjylland. Kilde: Region Nordjylland og CRT

Sættes udviklingen i forhold til 2008, som er det første år, hvor der er tilgængelige tal, fremgår det i hvilke regioner, der relativt set er kommet flest nye arbejdssteder til i de maritime brancher.

Især Sjælland og Nordjylland har haft en god udvikling.

Indekseret udvikling i alle maritime virksomheder

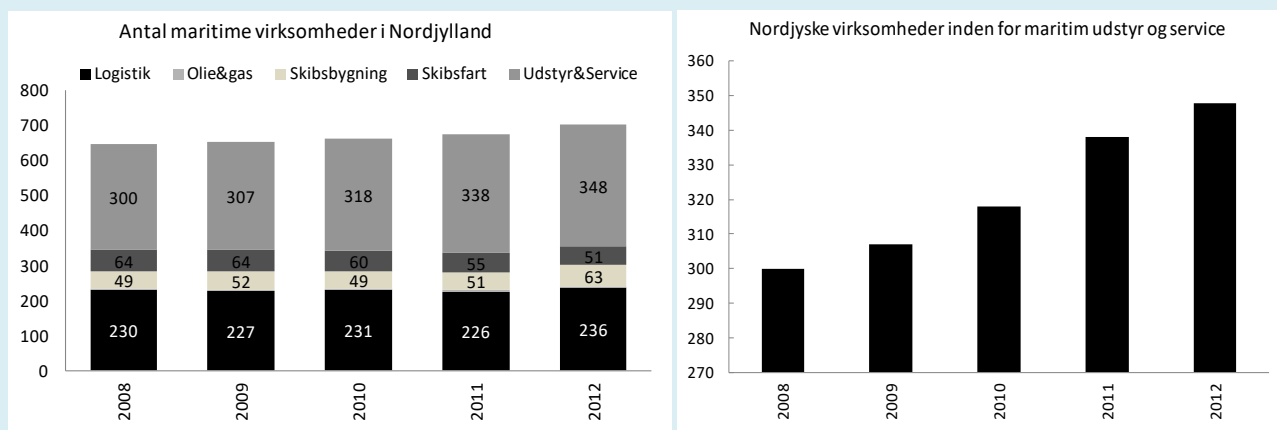

Kilde: Region Nordjylland og CRT

² Data er hentet fra Region Nordjyllands adgang til registerdata i Danmarks Statistik. Regnskabsdatabasen omfatter stort set alle private byerhverv, men ikke offentlige virksomheder, rederier og primære erhverv. Ud af de ca. 600.000 registrerede firmaer i CVR, indeholder regnskabsstatistikken ca. 200.000, der betegnes som reelt aktive, hvilket vil sige at der præsteres en arbejdsindsats på mindst et halvt årsværk.

Der er dog lidt regionale forskelle på inden for hvilke brancher, der etableres flest virksomheder. Den positive udvikling i Sjælland er fx trukket af flere virksomheder der arbejder med transport og logistik. I Nordjylland ses følgende udvikling:

Udvikling i antallet af maritime virksomheder inden for de fem hovedområder

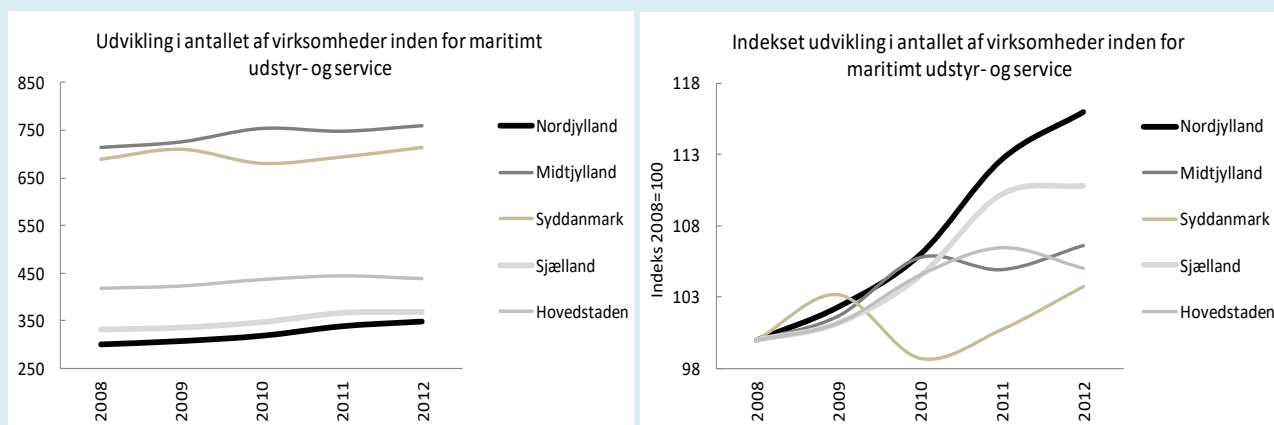

Note: Omfatter både hovedsæder og filialer/produktionsenheder, men kun reelt aktive virksomheder.
Kilde: Region Nordjylland og CRT

Nordjylland er der hovedsageligt kommet flere reelt aktive virksomheder, der beskæftiger sig med maritimt udstyr og service. Antallet er vokset fra 300 i 2008 til 348 i 2012, jf. højre figur ovenfor.

Antallet af virksomheder, der beskæftiger sig med maritimt udstyr og service har også været i fremgang i andre regioner:

Udvikling i antallet af maritime service- og udstyrsvirksomheder

Note: Omfatter både hovedsæder og filialer/produktionsenheder, men kun reelt aktive virksomheder.
Kilde: Region Nordjylland og CRT

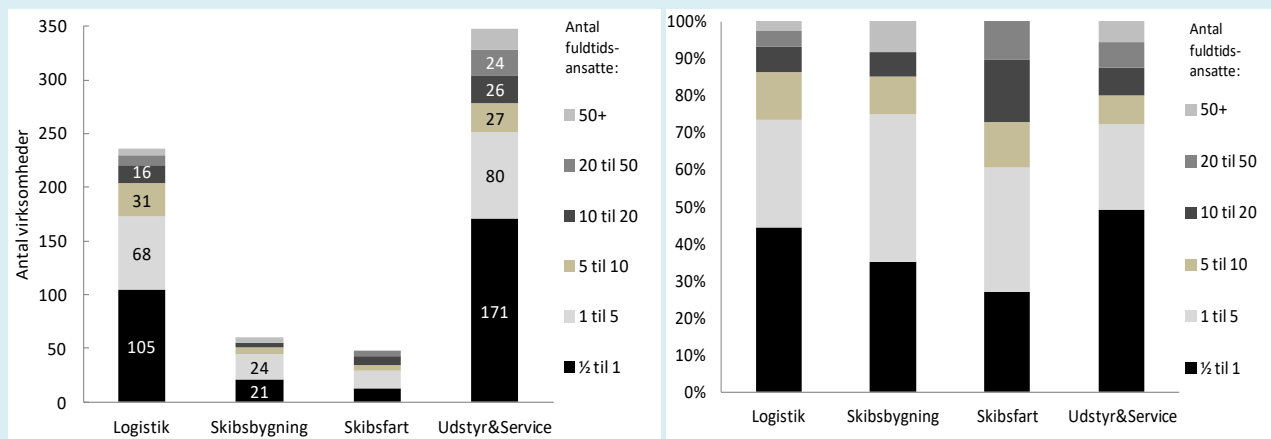
Fremgangen har relativt set været ganske markant i Nordjylland, som figuren til højre viser.

Størrelsen på de maritime virksomheder når det måles på antallet af ansatte

Nedenfor ses størrelsen på virksomhederne i Nordjylland, når det måles på antallet af fuldtidsansatte.

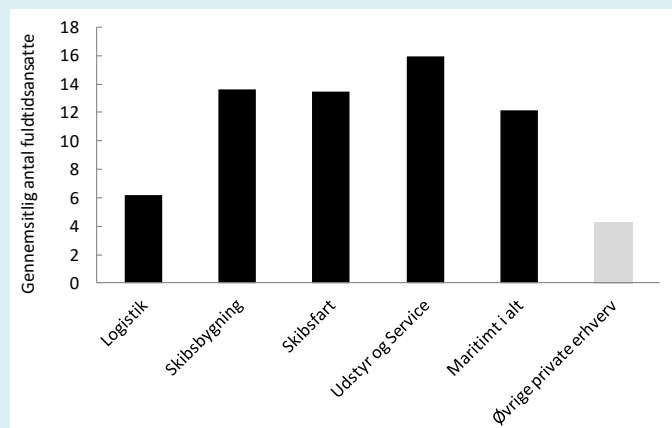
Virksomhederne er delt op i grupper alt efter om de har mindre end 1, mellem 1 til 5, 5 til 10, 10 til 20, 20 til 50 eller flere end 50 ansatte på fuldtid.

Nordjylland. Arbejdsstedernes størrelse målt på antallet af ansatte. 2012

Note: (TV) antal virksomheder opdelt på hvor mange de beskæftiger. (Th) fordelingen af virksomhedsstørrelser i hver branchen. Størrelsen på virksomheden er udtrykt i årsværk. Omfatter både hovedsæder og filialer/produktionsenheder, men kun reelt aktive virksomheder. Olie og gas er udeladt. Havne indgår ikke i statistikken. Kilde: Region Nordjylland og CRT

Fuldtidsansatte per arbejdssted i Nordjylland

Note: virksomhedernes gennemsnitlige størrelse målt på antal fuldtidsansatte. Kilde: Region Nordjylland og CRT

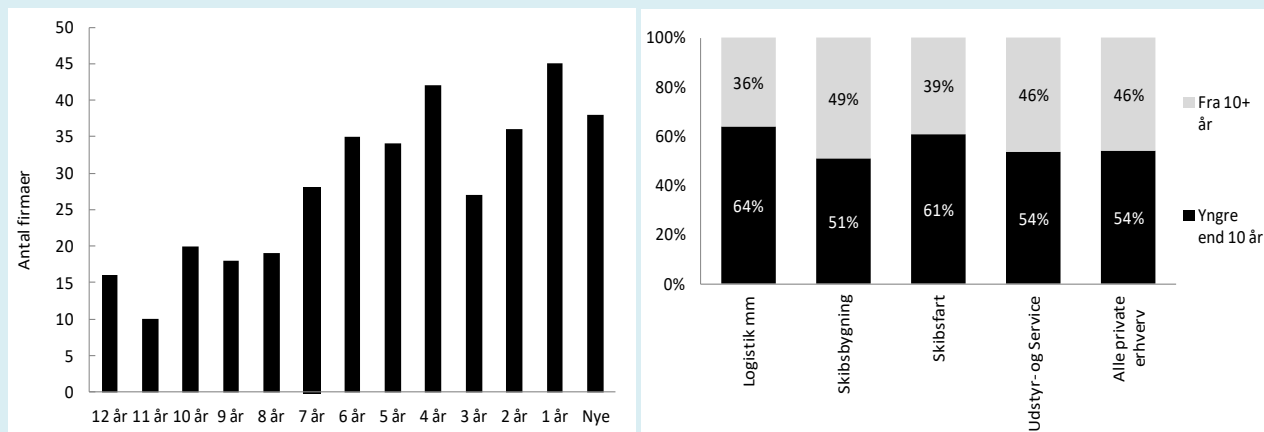
Figuren øverst til venstre viser det faktiske antal virksomheder i Nordjylland, mens fordelingen af virksomhederne opdelt i størrelseskategorier er afbildet i figuren øverst til højre.

De fleste nordjyske maritime virksomheder har under 10 ansatte, uanset delbranche. Alligevel er der nogle få rigtig store virksomheder, der trækker den gennemsnitlige størrelse på arbejdsstederne op. Det ses især i skibsfart, men også udstyr og service, jf. figur til venstre:

Maritime firmaers alder

I dette afsnit ses på hvor mange år de maritime firmaer har på bagen. Nye virksomheder refererer i denne sammenhæng til firmaer der er etablerede i 2012, som er de senest tilgængelige tal i denne statistik:

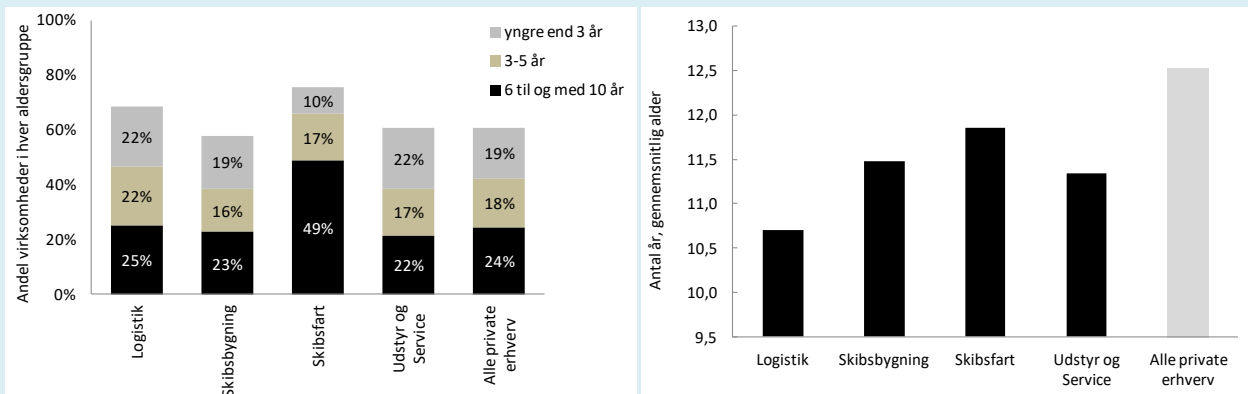
Nordjylland. Maritime firmaer fordelt på alder (tv), samt andel firmaer over/under 10 år (th)

Note: (TV) Antal virksomheder i Nordjylland, opdelt på alder. (Th) Fordelingen af virksomheder alt efter om de er over/under 10 år, i hver branche. Omfatter kun hovedsæder og kun reelt aktive virksomheder. Havne indgår ikke i statistikken. Kilde: Region Nordjylland og CRT

Lidt mere end halvdelen af firmaerne er under 10 år gamle, hvilket svarer til fordelingen blandt alle 20.000 nordjyske virksomheder med hovedsæde i regionen. Det er især i delbrancherne maritim logistik og godshåndtering, samt maritimt udstyr og -service, at der er flest helt unge virksomheder under tre år. Det ses i figuren nedenfor til venstre:

Nordjylland. Firmaer opgjort på alder i delbrancherne (tv), samt firmaernes gennemsnitsalder (th)

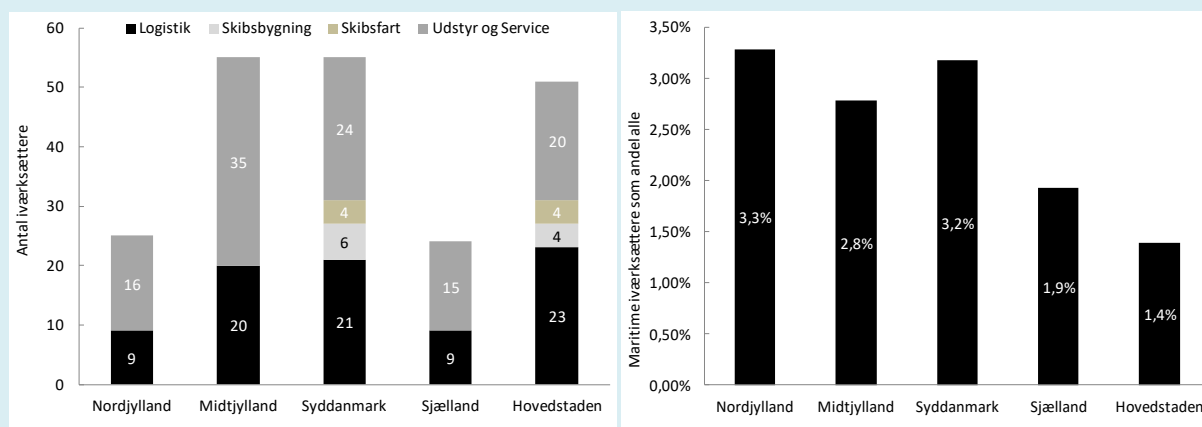
Note: (TV) Fordelingen af firmaer på 3 aldersgrupper under 11 år gamle. (Th) Firmaernes gennemsnitsalder i hver branche. Kilde: Region Nordjylland og CRT

Af højre figur ses at gennemsnitsalderen ikke afviger meget på tværs af de maritime brancher, men at de alle ligger en anelse under gennemsnittet for samtlige virksomheder i de private byerhverv.

Iværksættere der har overlevet to år i krisetid

De brancher som iværksættere starter op i, kan være med til at afsløre potentielle fremtidige forretningsområder. Nedenfor ses antallet af maritime iværksættere, der i denne sammenhæng er virksomheder som er etableret i 2010, har overlevet til 2012 og har hovedsæde i Regionen:

Maritime iværksættere. Antal (tv) og andel af alle regionens iværksættere (th)

Note: Antal firmaer etableret i 2010 og overlevet til 2012 (tv). Antal maritime firmaer etableret i 2010 og overlevet til 2012 i procent af den pågældende regions samlede antal iværksættere i private byerhverv, der har overlevet to år. Kilde: Region Nordjylland og SamKLINE

I alle regioner ses et næsten ens mønster i hvor meget de maritime iværksættervirksomheder fylder af deres respektive brancher. Andelen ligger tæt på landstallene i Det Blå Danmark på ca. 5 pct. i alle brancher undtagen i skibsfart, hvor kun 2 pct. af virksomhederne er iværksættere. Det svarer i øvrigt til andelen af reelt aktive iværksættere i alle, også ikke-maritime erhverv.

I figuren til højre er antallet af maritime iværksættere sat over for hver enkelt regions iværksættere. Opgjort på denne måde træder Nordjylland og Syddanmark en anelse mere positiv frem.

Højvækstvirksomheder

Nedenfor ses antallet af maritime vækstvirksomheder hvad enten der er tale om iværksættere eller ej³:

Antal maritime firmaer (hovedsæde i regionen) og vækstvirksomheder, 2012										
	Nordjylland		Midtjylland		Syddanmark		Sjælland		Hovedstaden	
	Alle	Vækstvirksomheder	Alle	Vækstvirksomheder	Alle	Vækstvirksomheder	Alle	Vækstvirksomheder	Alle	Vækstvirksomheder
Maritime	565	14	1.057	23	1.178	21	604	.	1.198	10

³ For at være vækstvirksomhed skal der de seneste 3 år have været en gennemsnitlig årlig vækst i antal ansatte på mindst 20 %. Dvs. at der skal være $1,2 \cdot 1,2 \cdot 1,2 - 1 = 72,8\%$ flere ansatte end 3 år tidligere. Der skal desuden 3 år tidligere have været mere end 5 ansatte. Dvs. $1 \rightarrow 2$ ansatte er ikke "vækst"; der skal mindst være $6 \rightarrow 11$. Den danske statistik afviger fra OECD og EUROSTATs definition på det punkt, at cut-off grænsen på 10 eller flere ansatte i starten af vækstperioden er ændret til 5 eller flere ansatte, da det er vurderet at en så høj størrelsesmæssig grænse ikke er anvendelig i en dansk sammenhæng. Grænsen på fem ansatte er sat for at undgå, at små virksomheder med høj procentvis vækst, men med lille absolut vækst, bliver kategoriseret som vækstvirksomhed. Kravet i denne rapport er endnu strengere i det der skal være mere end fem ansatte.

Antallet af maritime vækstvirksomheder kan umiddelbart synes lav. Fra 10 i Hovedstaden til 23 i Midtjylland. Til sammenligning er der 7 nordjyske virksomheder inden for IKT, der opfylder definitionen på vækstvirksomhed. Det skyldes de forholdsvis skrappe krav for at blive betragtet som vækstvirksomhed.

For det første medtager statistikken kun virksomheder med hovedsæde i regionen. For det andet kræves det at virksomhederne i startåret har over 5 ansatte, så eksempelvis enkeltmandsvirksomheder, der hyrer en ekstra medarbejder og derved fremstår med en vækst på 100 pct., ikke indgår. For det tredje er indikatoren for vækst antal fuldtidsansatte, som et udtryk for vækst i den samlede arbejdsmængde, der er præsteret af virksomhedens ansatte det pågældende år. Indikatoren skal have vokset 72,8 pct. over 3 år. Den aktuelle vækstperiode er 2009-2012, som jo er en periode præget af lavkonjunktur. Mange virksomheder har formentligt haft fokus på effektivisering og har afskediget eller været påpasselige med at ansætte nye folk.

Der kan således godt være virksomheder, der har oplevet vækst uden at de kommer med i statistikken enten fordi de har taget et spring i produktivitet og lønsomhed, der ikke afspejler sig i antallet af ansatte eller fordi de er store virksomheder, hvor der relativt set skal mange nye ansatte til for at opfylde vækstkravet.

At kravene er skrappe, ses i nedenstående tabel, der viser hvor mange vækstvirksomheder der er i de øvrige ikke-maritime erhverv i den private sektor:

Vækstvirksomheder i de øvrige ikke-maritime, private byerhverv, 2012					
	Nordjylland	Midtjylland	Syddanmark	Sjælland	Hovedstaden
Antal vækstvirksomheder i øvrige erhverv	157	380	263	160	625
Andel af regionens virksomheder i øvrige erhverv	0,8%	0,9%	0,7%	0,6%	0,9%

Ved at sammenligne ovenstående andele med de maritime andele i nedenstående tabel, ses det at vækstvirksomhederne faktisk fylder lidt mere i maritime erhverv, end de tilsvarende andele i øvrige erhverv. I Nordjylland fylder vækstvirksomhederne således 2,5 pct. i de maritime erhverv, mens der er 0,8 pct. af virksomhederne i andre erhverv, der har betydelig vækst:

Maritime vækstvirksomheders andel af dels de maritime vækstvirksomheder og dels af brancherne, 2012										
Andel af:	Nordjylland		Midtjylland		Syddanmark		Sjælland		Hovedstaden	
	..maritime vækstvirksomheder	..alle virksomheder i branchen	..maritime vækstvirksomheder	..alle virksomheder i branchen	..maritime vækstvirksomheder	..alle virksomheder i branchen	..maritime vækstvirksomheder	..alle virksomheder i branchen	..maritime vækstvirksomheder	..alle virksomheder i branchen
Logistik	21,4%	2,0%	52,2%	3,6%	38,1%	2,1%	66,7%	1,0%	60,0%	1,1%
Skibsbygning	21,4%	5,3%	0,0%	0,0%	4,8%	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Skibsfart	7,1%	2,4%	0,0%	0,0%	9,5%	2,6%	0,0%	0,0%	10,0%	0,6%
Udstyr&Service	50,0%	2,3%	47,8%	1,7%	42,9%	1,5%	33,3%	0,3%	20,0%	0,5%
Maritim i alt	100,0%	2,5%	100,0%	2,2%	100,0%	1,8%	100,0%	0,5%	100,0%	0,8%

Beskæftigelsen i regionerne og de nordjyske kommuner

I dette afsnit ses på beskæftigelsen i maritime erhverv blandt danske borgere, bosat i Danmark. Der ses både på beskæftigelsen i de seks maritime kernebrancher, der hver især består af op til 11 underbrancher, og på beskæftigelsen som disse kernebrancher skaber hos danske underleverandører, når de køber varer og tjenesteydelser hos hinanden.

Den første opgørelse kaldes den direkte beskæftigelse. Kilden hertil er den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik, med senest tilgængelige tal fra 2013. Den anden opgørelse kaldes den indirekte beskæftigelse og er beregnet ud fra både nationalregnskab og den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik. Den indirekte beskæftigelse skal selvfølgelig tages med det forbehold at den er beregnet.

Både den direkte og indirekte opgørelse indeholder den usikkerhed, at der kan være virksomheder der indgår i de fem brancher, men som ikke er maritime, og omvendt kan der være virksomheder, der er maritime, men som ikke falder ind under den formelle definition, der er afgrænset på de seks brancher.

For at få et mere fyldestgørende billede af den maritime branche i Nordjylland, har vi tilføjet en yderligere kategori, kaldet *Yderligere udstyr og offshore*. Kategorien indeholder to brancher inden for metalindustri, der er næsten udelukkende maritime i Nordjylland. Det drejer sig bl.a. om virksomhederne, Alfa Laval og Bladt Industries, mens DESMI Pumping Technology allerede hører under *Maritimt Udstyr & Services*.

Beskæftigelsen i de maritime erhverv 2013

	Alle regioner	Uden for region	Nordjylland	Andel af alle regioner
Olie & gas	2.769	12	29	1,0%
Maritimt udstyr & service	19.072	-	1.824	9,6%
Skibsbygning (reparation, installation)	3.839	-	1.083	28,2%
Skibsfart	7.062	5.070	436	6,2%
Hjælpevirksomhed (fx transport og logistik)	22.483	-	1.673	7,4%
I alt, direkte beskæftigelse	55.225	5.082	5.016	9,1%
Fiskeri	2.378	-	749	31,5%
Yderligere udstyr og offshore (kedler, stålkonstruktioner)	9.461		1.933	20,4%
I alt, inkl fiskeri og offshore	67.064	5.082	7.698	11,5%
<i>Beregnet indirekte beskæftigelse i leverandørbrancher:</i>				
bl.a. Maritimt udstyr & service	13.918		966	6,9%
bl.a. Hjælpevirksomhed (fx transport og logistik)	9.362		873	9,3%
I alt, indirekte blå beskæftigelse	35.030		2.888	8,2%
I alt, både indirekte og direkte beskæftigelse	102.094		10.586	10,37%
MAN diesel og havmøller			1.025	
Maritim pendling ud af Regionen (kun indenlandsk)			2.000	
Flåden			1.600	
Nordjysk maritim beskæftigelse			15.211	

Direkte og indirekte RAS-beskæftigelse for 2013. Den indirekte beskæftigelse er beregnet via input output tabeller, baseret på den nationale produktionsstruktur, som den så ud i 2011. Det er ikke hele den brede nationalregnskabsbranche der indgår, men kun den andel, der svarer til de mere detaljerede 738 brancher. Effekterne er beregnet for de 5 kernebrancher og fiskeri. MAN Diesel har skiftet branchekode fra *Fremstilling af motorer*, hvilket forklarer det tilsyneladende store fald i *Maritimt udstyr & service*. *Yderligere udstyr og offshore* er tilføjet, fordi denne branche hovedsageligt er maritim i Nordjylland. Den består af fremstilling af metalkonstruktioner (Bladt) og pumper/kedler (Alfa Laval) - der i Nordjylland hhv. hele landet, udgør 35 og 28 pct. af nationalregnskabsbranchen Metalvareindustri. Nordjyske pendlere er beskæftigede med bopæl i Nordjylland men maritimt arbejdsplads i andre regioner eller "uden for region". "Uden for region" er aktiviteter der ikke henføres til nogen region, fx skibsfart eller boreplatforme. Kilde: Region Nordjylland, SamKLINE og til de indirekte effekter: Danmark Statistiks input output tabeller.

Beskæftigelsen i Det Blå Nordjylland udgør 13.000 personer i 2013. I dette tal indgår den direkte beskæftigelse i kernebrancherne *Olie&gas, Skibsfart, Skibsbygning, Maritimt udstyr & -services, Hjelpevirksomhed og fiskeri*, øvrige relevante brancher, samt de indirekte beskæftigelseseffekter som de seks kernebrancher skaber hos leverandører. Hertil skal lægges 2.000 personer, der pendler ud af Nordjylland til maritime arbejdspladser i andre dele af Danmark, hovedsageligt i skibsfart og boreplatforme.

Antallet af beskæftigede i maritime uddannelses- og forskningsinstitutioner, -interesseorganisationer og -myndigheder opgøres ikke her, ligesom pendlere til udlandet heller ikke belyses.

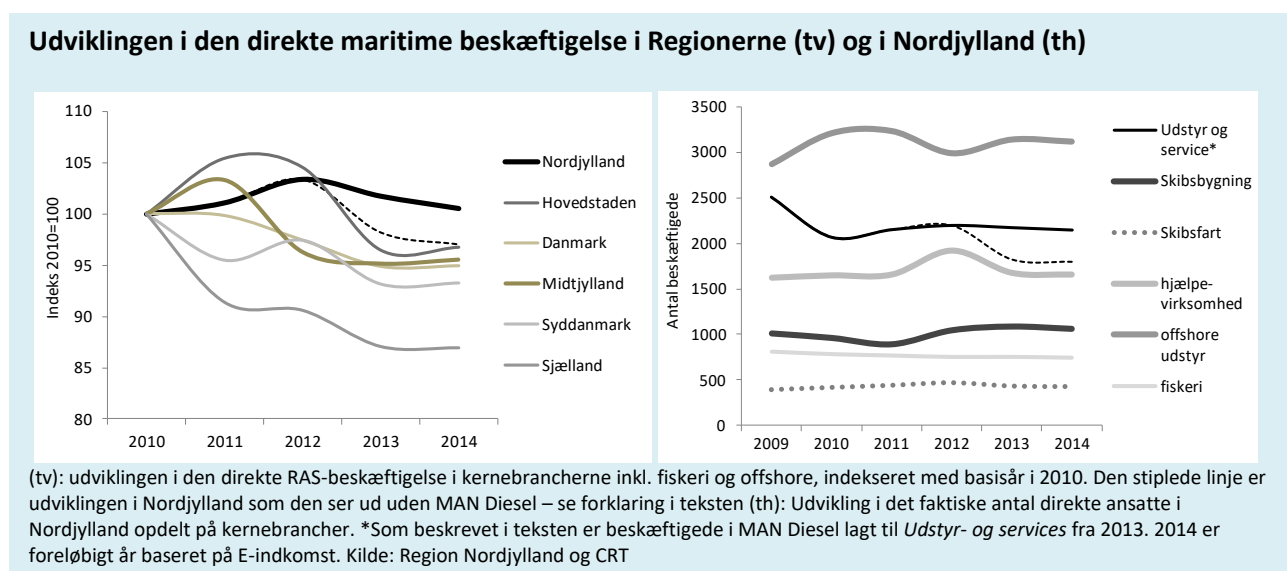
Nederst i tabellen er det skønnet at der skabes knap 3.000 job hos underleverandører til Det Blå Nordjylland. Underleverandørerne typisk i brancher som metalvareindustri, engroshandel, redningskorps, markeds-mæssige forskning og udvikling, it-konsulenter, revision og fragtvognmænd.

I kolonnen til venstre ses også fordelingen af beskæftigelsen for alle regioner. Dette tal er ikke det samme som tal for hele landet, fordi nogle aktiviteter ikke henføres til regioner. Det fremgår af anden kolonne i tabellen, der viser at der på landsplan er 5.000 beskæftiget i Skibsfart, der ikke opgøres på regioner. Lægges disse til fås at Det Blå Danmark beskæftiger 108.000 personer i 2013, når de ekstra indirekte effekter som disse skaber også lægges til.

Afhængig af opgørelsesmetode udgør Det Blå Nordjylland 9-11 pct. af Det Blå Danmark og 10 pct. af den samlede beskæftigelse i Nordjylland⁴. Forholdsmæssigt er Nordjylland en vigtig spiller inden for *skibsbygning og reparation, fiskeri og yderligere udstyr og offshore*, som det ses af yderste højre kolonne.

Udviklingen i beskæftigelsen

Nedenfor ses udviklingen i beskæftigelsen, med fokus på tiden efter finanskrisen:

I figuren ovenfor til venstre ses udviklingen fra 2010 til 2014 i den samlede maritime branche i regionerne og for hele landet. Nordjylland har haft en forholdsvis stabil udvikling når man tillægger en stor virksomhed

⁴ Alle brancher fratrukket O-Q (Offentlig adm., undervisning og sundhed).

(se forklaring senere), mens udviklingen uden denne, er noget mere bumpet (stiplet linje), men dog mindre negativ end flere af de andre regioner. Udviklingen i Syddanmark er drevet af fald i *olie & gas* i 2013, ligesom *Skibsbygning* og *Maritimt udstyr- og service* er gået jævnt tilbage i en længere årrække. Sjælland har oplevet fremgang i *Maritimt hjælpevirksomhed*, men altså ikke nok til at opveje tilbagegangen i bl.a. *Offshore-udstyr*.

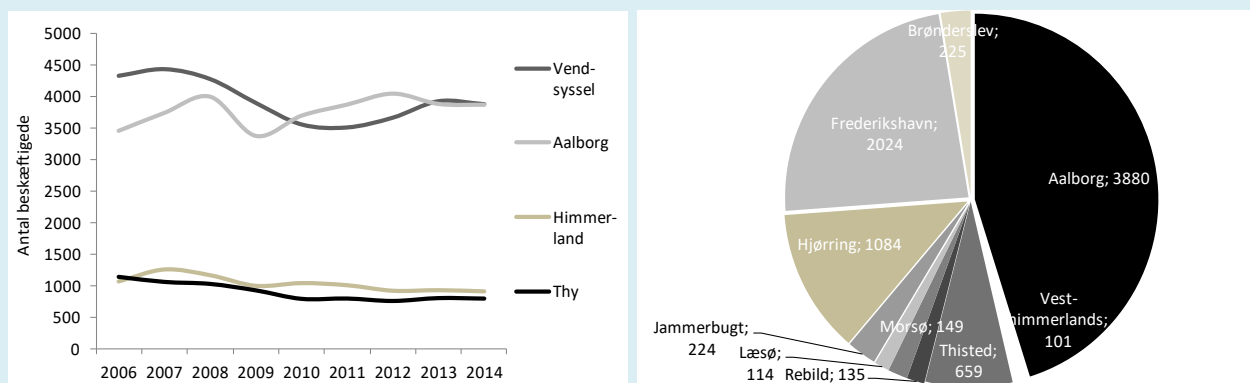
Umiddelbart ser 2013-tallene på landsplan og i flere regioner mindre positive ud end forventeligt. Der er to enkeltstående hændelser, der bør nævnes i denne forbindelse, fordi de begge har trukket udviklingen af Det Blå Danmark i en mere negativ retning, når denne opgøres statistisk. For det første er antallet af beskæftigede i hele landet blevet trukket ned fra 2013 af et ekstraordinært fald af beskæftigelsen i *Olie&gas*. Konkret drejer det sig om en mere end halvering af beskæftigelsen i underbranchen *Service ifm. Råstofindvinding* i Syddanmark.

Den anden enkeltstående hændelse der ved første øjekast har trukket Det Blå Danmark i negativ retning, er at den meget store virksomhed MAN Diesel har placeret det meste af sine aktiviteter under andre branchekoder end *Fremstilling af motorer*, som det ellers hidtil har været rubriceret under. Skiftet i branchekoden betyder at firmaet statistisk ikke længere hører til Det Blå Danmark og konsekvensen er et markant dyk i *Maritimt udstyr- og services* fra 2013 i Hovedstaden, Nordjylland og Sjælland. Hændelsen illustrerer hvor vanskeligt det kan være at beskrive de maritime erhverv med branchestatistik.

I figuren ovenfor til højre kigges indad i Region Nordjylland. Den stiplede linje i *Maritimt Udstyr- og service* reflekterer udviklingen, som den ser ud efter at MAN Diesel ikke længere har branchekoden *Fremstilling af motorer*. Det er altså ikke et reelt fald, hvilket den ikke-stiplede linje viser. *Maritimt Udstyr- og service* er, som det også ses i starten af serien, mere konjunkturfølsomt, mens fx *Skibsfart* og *Skibsbygning* set over en længere årrække ser ud til nu at have fundet sig et stabilt leje, om end *Skibsfart* faktisk ser ud til at være en fremgangsbranche.

Opdelt på Nordjyske egne ser udviklingen ud som i figuren til venstre nedenfor mens fordelingen på kommuner vises til højre:

Udviklingen i den maritime beskæftigelse i Nordjyllands egne (tv). Antal beskæftigede i kommuner (th)

Note: (tv): Beskæftigelse (RAS) i kernebrancherne inkl. fiskeri og *Yderligere maritimt udstyr og offshore*. Vendsyssel er tillagt MAN Diesel efter de har skiftet branchekode til en kode, der ikke direkte indgår i den maritime definition. (Th): Fordelingen af den maritime beskæftigelse i kommuner i 2013. I denne statistik indgår vindmøller, hovedsageligt Siemens i Aalborg. Kilde: Region Nordjylland og CRT

Produktion og værditilvækst

I det følgende ses på produktion, forbrug i produktionen og værditilvækst i de maritime erhverv. Oplysningerne stammer fra nationalregnskabet og er opgjort for 2013. Tallene er foreløbige og kan blive reviderede.

Direkte produktion og værdiskabelse i Nordjylland

I tabellen ses det, at de nordjyske maritime erhverv producerede for mere end 18 mia. kr. i 2013. Dette tal er inklusiv fiskeri og en yderligere kategori, der benævnes *yderligere maritimt udstyr*. Kategorien består af to brancher, der ikke indgår i den officielle afgrænsning, men som for Nordjyllands tilfælde er næsten udelukkende maritime. Det drejer sig om metalkonstruktioner (BLADT Industries A/S) og kedler (Alfa Laval A/S). Hertil er lagt 30 pct. af produktionen i nationalregnskabet vindmøllebranche, som er den andel Siemens offshore-aktiviteter fylder i Nordjylland.

Direkte og indirekte produktion og værdiskabelse i de nordjyske maritime brancher 2013

	Produktion	Råvareforbrug	Værditilvækst
mio kr.....		
Olie & gas	-	-	-
Maritimt udstyr & service*	4.100	2.592	1.508
Skibsbygning (reparation, installation)	1.736	1.143	593
Skibsfart	3.286	2.851	436
Hjælpevirksomhed (fx transport og logistik)	2.282	1.018	1.264
Fiskeri	1.466	1.139	326
I alt, direkte	12.869	8.743	4.126
Yderligere nordjysk maritimt udstyr	5.643	3.956	1.687
I alt, inkl fiskeri og offshore	18.513	12.700	5.814
<i>Alle regioner</i>			
Det Blå Danmark	309.486	251.024	58.463

Anm: 2013 priser. Kategorien Yderligere nordjysk maritimt udstyr består af 35 pct. af nationalregnskabsbranchen Metalindustri, og reflekterer to nordjyske brancher, der er næsten udelukkende maritime, nemlig metalkonstruktioner (BLADT Industries A/S) og kedler (Alfa Laval A/S), samt 30 pct af vindmølleproduktionen, der indfanger den halvdel af omsætningen på Simens vingefabrik, der er offshore. Omsætningstallene er kvalificerede fra interview og andre kilder, Se NIRAS "Det Blå Nordjylland, 2014". Tal for produktion og råvarer stemmer ikke med offentliggjorte tal Danmarks Statistik, fordi DST fjerner *ukendte varer* inden offentliggørelse. Dette påvirker ikke BVT. Kilde: Region Nordjylland og SamK/LINE.

Den største produktion skete inden for *Maritimt udstyr og services*, samt *Yderligere maritimt udstyr*. Tilsammen producerer virksomheder i disse to brancher for mere end halvdelen af den samlede nordjyske maritime produktion.

Produktionen er dog ikke den væsentligste parameter, når brancherne samfundsøkonomiske performance skal opgøres, fordi dette tal også indeholder virksomhedernes køb af råvarer og tjenesteydelser. Egenproduktionen - eller bruttoværditilvæksten (BVT) som det også kaldes - er et udtryk for den værdiskabelse, som de forskellige erhverv skaber. Det opgøres som forskellen mellem værdien af de solgte og værdien af de indkøbte varer og tjenesteydelser. Egenproduktionen går til løn, afskrivninger på investeringer, skatter og overskud til ejere. Egenproduktionen fremgår af kolonnen yderst til højre.

Når der måles på værditilvæksten er *Fiskeri* den branche, der tilføjede mindst til den samlede blå værdiskabelse, fordi branchen har et højt forbrug i produktionen. Også *Skibsfart* har store udgifter til bunkering og chartrede skibe, hvorfor værditilvæksten i denne branche er relativ beskedent. Omvendt er det branchen *Hjælpevirksomhed, samt Maritimt udstyr og services*, der skaber størst indkomst med færrest input.

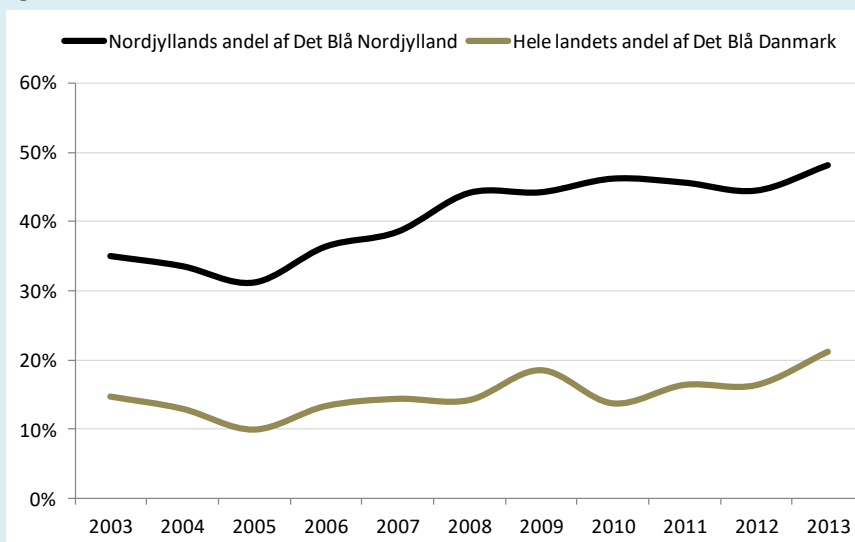
Maritimt udstyr fylder mere i dag

Over tid er der sket forskydninger i, hvor meget de enkelte brancher bidrager til værdiskabelsen i Det Blå Nordjylland. Mens *Maritimt udstyr* fylder stadig mere, er fx fiskeris andel af værdiskabelsen faldet fra 20 pct. af al maritimt værditilvækst i 2006 til ca. 10 pct. i 2013.

At virksomheder der producerer udstyr har en stor betydning i Det Blå Nordjylland, fremgår af figuren til højre, der viser hvor meget den bruttoværditilvækst der skabes i *Maritimt udstyr*, udgør af den samlede bruttoværditilvækst inden for de blå erhverv i hhv. Nordjylland og hele landet.

Fra at udgøre 31 pct. af Det Blå Nordjylland i 2005, udgør branchen 48 pct. i 2013. Nordjyske maritime udstyrsproducenter har derfor fået større betydning i Det Blå Nordjylland og Nordjylland er blevet stadig mere specialiseret.

Værditilvækst i *Maritimt udstyr* som andel af hhv. Det Blå Nordjylland og Det Blå Danmark

Anm: Figuren viser udviklingen i hhv. Nordjyllands og Hele landets bruttoværditilvækst i *Maritimt udstyr og service* som andel af hhv. Nordjyllands og Hele landets samlede maritime BVT, dvs. *olie og gas, fiskeri, maritimt udstyr, bygning af skibe, skibsfart, samt transport og logistik*. Brancherne er nedskalerede til kun at reflektere det maritime indhold i de bredere nationalregnskabsbrancher. Se metodebilag. Kilde: Region Nordjylland og SamKLINE.

Alligevel reflekteres det ikke så tydeligt, når det opgøres hvor meget Nordjyllands maritime bruttoværditilvækst udgør af Det Blå Danmark. Det hænger sammen med at meget udstyrsproduktion og maritim service falder igennem statistikken, og altså ikke tæller med. Når der alene ses på de seks kernebrancher, udgør Det Blå Nordjylland 8 pct. af Det Blå Danmark i 2013. Især hovedstaden fylder rigtig meget af Det Blå Danmark fordi *skibsfart* er placeret her.

Den værditilvækst (BVT) som Det Blå Nordjylland skaber, udgør seks pct. af al værditilvækst skabt af markedsmæssige erhverv i Nordjylland.

Indirekte maritim produktion og værdiskabelse hos underleverandører

En svaghed ved at beskrive de maritime erhverv på brancher som det er gjort ovenfor, er at metoden efterlader megen maritim produktion, der slet ikke indfanges i opgørelserne. Dels er der virksomheder som er maritime selvom de ikke hører med i den officielle afgrænsning. Det kunne fx være Scanel International A/S, der ikke hører inde under

den formelle definition af maritim aktivitet fordi de er EI-installatører, men som har hele deres forretning inden for det maritime. Og dels skaber de maritime kernebrancher også værdi i andre brancher, når de efterspørger danske varer og ydelser, fx inden for metalfremstillingsvirksomhed.

Vi har derfor set på den del af produktionen og værdiskabelsen som de maritime kernebrancher giver anledning til, når de efterspørger varer og ydelser fra virksomheder i andre brancher. Det er kun effekter ved underleverandører der indgår, og ikke de afledte effekter, der opstår fx som følge af at ansatte får løn og anvender dem i økonomien.

Disse indirekte effekter er beregnet ved hjælp af oversigt over 117 branchers indbyrdes leverancer til hinanden. I modsætning til forrige rapport har vi denne gang nedskaleret størrelsen af de maritime kernebrancher, så de så vidt muligt kun reflekterer maritime aktiviteter. Se bilag for uddybende om metoden.

Beregnet indirekte produktion og værditilvækst i nordjyske maritime erhverv 2013

	Afledt produktion ...mio kr..	Afledt egenproduktion (BVT) ...mio kr..
Afledte effekter i leverandørbrancher, i alt	4.108	1.780
<i>Eksempler på udvalgte leverandørbrancher:</i>		
Anlægsvirksomhed	110	30
Engroshandel	200	110
Forskning og udvikling, markedsfølgende	40	20
Fragtvogmænd og rørtransport	140	55
Fremst. af andre maskiner	60	19
Fremst. af elektriske motorer mv.	50	25
Fremstilling af metal	60	21
It-konsulenter mv.	120	70
Kreditforeninger	200	105
Metalvareindustri	500	135
Pengeinstitutter	110	75
Professionel reparation og vedligeholdelse	50	27
Reklame, analysebureau og anden vidensservice	34	17
Renovation, genbrug	40	12
Revision og bogføring	65	50

Tabellen viser den beregnede produktion og bruttoværditilvækst i nordjyske brancher der leverer varer og tjenesteydelser til de maritime erhverv. De maritime erhverv er kernebrancher som de fremgår i bilaget, men de er nedskaleret til kun at reflektere maritime aktiviteter, Dette er også forklaringen på at de afledte effekter er mere forsigtige end den tilsvarende rapport fra 2014. Multiplikatorerne er beregnet på den nationale produktionsstruktur. 2011 er endelige tal, 2013 er foreløbige tal. Årets priser. Kilde: Region Nordjylland, SamK/LINE, samt DST serie NIO1

Af tabellen fremgår det, at det at Det Blå Nordjylland rækker bredere end blot til den officielle afgrænsning. Selv med dette forsigtige skøn skaber de maritime erhverv yderligere produktion i leverandørbrancher på godt 4 mia. kr.

Ikke overraskende befinder nogle af de største direkte leverandørbrancher sig inden for jern- og metalvareindustri, fragtvogmænd, rørtransport og engroshandel. Også fremstilling af elektriske motorer og fordelingsapparater, fiberprodukter, belysning og navigationsudstyr og fremstilling af andre maskiner bidrager betydeligt til værdiskabelsen. Eksempler på maritime virksomheder, der er kategoriseret i disse brancher, er Elektromarine Service A/S, Desmi Ocean Guard A/S og Roblon A/S.

Endelig er det interessant, at Det Blå Nordjylland har en betydelig efterspørgsel efter ydelser fra analyse- og konsulentvirksomheder, samt markedsfølgende forskning og udvikling.

Bilag Metode

Den grundlæggende afgrænsning af Det Blå Danmark i denne rapport følger den nyere afgrænsning fra "Beskæftigelse og produktion i Det Blå Danmark", som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har udarbejdet for Søfartsstyrelsen. Dette til trods for at Søfartsstyrelsen har tilføjet enkelte brancher med begrænset maritimt indhold i Nordjyllands tilfælde.

Definition danner grundlag for regeringens Vækstplan for Det Blå Danmark⁵. Definitionen tog dengang udgangspunkt i nationalregnskabsbrancher: *Indvinding af olie og gas, Maritimt udstyr, Bygning af skibe og både, Skibsfart, Transport & logistik*, hvor maritimt udstyr her refererer til fremstilling af motorer, pumper og vindmøller. Tidligere nationale maritime strategier⁶ har, ud over ovenstående brancher, også inkluderet fiskeri. Fiskeri er en maritim aktivitet, der trækker på de samme maritime udstyrs- og servicevirksomheder som resten af skibsindustrien. Vi mener derfor, at *Fiskeri* hører med som centrale aktører i Det Blå Nordjylland. Udover den officielle afgrænsning ser vi også på underbranche kaldet *Yderligere maritimt udstyr*, fordi branchen er overvejende maritim i Nordjylland. Ud fra disse kernebrancher ses på den direkte beskæftigelse og den direkte værditilvækst.

Til forskel fra "Det Blå Nordjylland, 2014" har vi denne gang nedskaleret de seks kernebrancher i nationalregnskabet, så der undgås at tages for meget ikke-maritim aktivitet med. Det er gjort ved at bruge den mest detaljerede brancheopgørelse af RAS-beskæftigelsen, til at udskille hvor andelen af nationalregnskabsbrancherne der er maritime, jf. tabel. Regionen har mulighed for at lave regions-specifikke vægte via adgang til regionalfordelte nationalregnskab.

Der er imidlertid udfordringer ved at forsøge at indfange betydningen af den maritime klynge med branchekoder, og svagheden ved denne afgrænsning er, at den ikke giver det fulde billede af Det Blå Nordjylland. Dels inkluderes nogle ikke-maritime virksomheder i kernebrancherne, dels er der maritime virksomheder, der ikke kommer med i definitionen, fordi de er kategoriserede i andre brancher end i de blå kernebrancher

Til at opfange noget af leverandørsiden til Det Blå Nordjylland, har vi derfor også set på de afledte aktiviteter som de Blå kernebrancher medfører i andre erhverv. Det gøres med Danmark Statistiks input-output tabeller, der er en opgørelse over, hvordan varer og tjenester har flydt mellem udbydere og efterspørgere.

Med metoden identificeres hvilke andre brancher, der leverer input til kernebrancherne og i hvilken volumen (kr.). Konkret gøres det ved, at de regionale opgørelser vægtes med den nationale produktionsstruktur. Det antages at produktionsvægtene har et 1:1 forhold med beskæftigelse og bruttoværditilvækst. Hvis fx 10 pct. af en branches output afsættes til en kernebranche, svarer til at 10 pct. af branchens beskæftigelse er maritim. Disse tal kaldes for den indirekte beskæftigelse og den indirekte værditilvækst ud fra den betragtning, at beskæftigelsen og værditilvæksten i de 6 udvalgte kernebrancher er de direkte tal. Tallene er beregnede og behæftet med usikkerhed.

Metoden har været diskuteret med MARCOD. Fagpersonerne har stillet sig kritisk over for brugen af brancher frem for at tage udgangspunkt i de enkelte virksomheder. Men der er også problemer forbundet med andre metoder. Fx vil en bottom-up metode, hvor der tages udgangspunkt i den enkelte virksomhed, være lige så usikker, fordi det er de færreste virksomheder der er 100 pct. maritime, og man vil derfor med en sådan metode være nødt til at skalere virksomhedens forretning ned, så kun den andel der reflekterer den maritime aktivitet medtages. Denne nedskalering er behæftet med betydelig usikkerhed.

Også en tilgang baseret på varekoder er problematisk, fordi der ikke er en officiel definition af, hvilke varer der er maritime. Derudover er det, selv med de detaljerede varekoder, meget vanskeligt at se hvilke varer der er maritime eller ej. Fx indgår dele til vindmøller i mange varekoder, hvor dele bestemt til vindmøller ikke kan adskilles fra dele

⁵ Søfartsstyrelsen, samt "Beskæftigelse og produktion i Danmark" Dansk Metal, Danske Maritime og Danmarks Rederiforening, 2011.

⁶ "En samlet maritim strategi", 2010, Regeringen.

bestemt til andre maskiner bl.a. *jern-og stålkonstruktioner, tandhjul og gear, sammensatte elektriske og elektroniske komponenter*. Dertil kommer, at man ikke kan se om en vindmølle er til on- eller offshore.

Regionen og MARCOD er derfor blevet enige om at beskrive Det Blå Nordjylland ud fra brancheopgørelser, hvilket må anses for at national best practice.

Bilag Brancheafgrænsningen af de maritime erhverv

Nedenfor ses hvordan RAS beskæftigelsen i de detaljerede DB07 738 brancher er brugt til at beregne hvor meget de maritime brancher fylder, når de i stedet opgøres på 117 brancher, som er det mest detaljerede niveau i nationalregnskabet.

	RAS DB07 738 branche	Nationalregnskabet 117-gruppering	Maritim andel i NR					
			HS	Sjæl.	Syd	Midt	Nord	Dk
olie og gas	061000 Indvinding af råolie	060000 Indvinding af olie og gas	100	.	100	.	.	100
	091000 Serviceydelser ifm indvinding af olie, gas	090000 Service til råstofindvinding	88	13	98	100	76	90
Maritimt udstyr og service	263000 Fremst af kommunikationsudstyr	260010 Fremst af kommunikationsudstyr mv	49	24	26	22	43	33
	281190 Fremst af motorer, turbiner undt. til vindmøller	280010 Fremst af motorer, vindmøller, pumper	91	84	65	50	38	56
	281200 Fremst af hydraulisk udstyr							
	281300 Fremstaf andre pumper og kompressorer							
	281400 Fremst af andre haner og ventiler							
	281500 Fremst af lejer, tandhjul, og drivelementer							
	331200 Reparation af maskiner	330000 Rep og installation af maskiner og udstyr	23	44	43	36	41	37
331400 Reparation af elektrisk udstyr								
Skibs - bygning	301100 Bygning af skibe og flydende materiel	300000 Fremst af skibe og andre transportmidler	4	50	82	8	83	47
	301200 Bygning af både til fritid og sport							
	331500 Reparation, vedligeholdelse af skibe	330000 Rep og installation af maskiner og udstyr	11	22	35	20	37	25
	332000 Installation af industrimaskiner og udstyr							
Skibsfart	501000 Sø og kysttransport af passagerer	500000 Skibsfart	100	99	100	100	99	100
	502000 Sø og kysttransport af gods							
	503000 Transport af passagerer ad indre vandveje							
	504000 Transport af gods ad indre vandveje							
Hjælpevirksomhed	521000 Oplagrings og pakhusvirksomhed	520000 Hjælpevirksomhed til transport	53	88	82	92	83	71
	522110 Stationer, godsterminaler mv.							
	522210 Erhvervshavne							
	522220 Bugserings, bjærgningsvæsen mv.							
	522400 Godshåndtering							
	522910 Skibsmæglere							
	522920 Speditører							
	522990 Andre tjenesteydelser ifm transport							
	711240 Geologiske undersøgelser mv	710000 Arkitekter og rådgivende ingeniører	9	12	13	7	11	10
	712020 Teknisk afprøvning og kontrol							
773400 Udlejning og leasing af skibe og både	770000 Udlejning og leasing af materiel	0,3	0,5	0,5	0,0	0,0	0,3	
Fiskeri	031100 Havfiskeri	030000 Fiskeri	100	100	100	100	100	100
	031200 Ferskvandsfiskeri							
	032100 Havbrug							
	032200 Ferskvandsbrug							
Yderligere maritimt udstyr	253000 Fremst af dampkedler undt. centralvarme	250000 Metalvareindustri	23	24	29	28	35	29
	251100 Fremst af metalkonstruktioner og dele heraf (281110 Fremst af vindmøller og dele hertil)							62

Sekretariat for Regional Udvikling

Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst

Spørgsmål til analysen kan rettes til Analyse
v.schmidt@rn.dk

Rapporten findes elektronisk på
<http://www.rn.dk/Regional-Udvikling/Analyser-og-rapporter>

September 2015

REGION NORDJYLLAND

I gode hænder hos
REGIONAL UDVIKLING